

σαν ἄξιαν. Λίτη εἶχεν οὕτω. Τὸ χρυσοῦν φλωρίον (zecchino) προσδιωρίζετο εἰς λίτρας 48 ἐκ γαζέτων δύο σολδίων ἐκάστης. Τὸ τάλληρον (tallero) εἰς λίτρας 24, καὶ τὸ δουκάτον (ducato) εἰς λίτρας 17 καὶ σολδία 6. Εἰς ἔκεινον δὲ δόστις θήθεται τολμήται νὰ αὐξήσῃ ἢ νὰ ἐλαττώσῃ τὴν ἡπιεῖσαν ἀξίαν ἐπειδόλητο ποιητὴ φειφυγίας — δημεύτεως τῶν κτημάτων — φιλανίσεως — κατέργου — ἐνίστε δὲ καὶ θυνάτου.

Ἐξετασθέντος ἀνωτέρω τοῦ ἱστορικοῦ τῶν γαζέτων, δὲν εἶναι νομίζω περιττὸν νὰ γίνη καὶ ὁ μετά τῶν σημερον ἐν Ἐπτανήσῳ κυκλοφορούντων χαλκῶν νομίσματων παραλληλισμὸς αὐτῶν. Τὸ ἄχρι τοῦδε κυκλοφοροῦν ἐνετικὸν τάλληρον τιμᾶται 100 παλαιοὺς ὅδοιον; ἢ 500 νέους ἐπὶ Κνετὶν δὲ ἐτεμάτῳ 24 λίτρας, γαζέτας δηλαδὴ 210 ἢ σολδία 480· ἀναλογοῦσε λοιπὸν 500 νέοις ὅδοιοι πρὸς 240 γαζέτας. Καὶ αἱ μὲν 240 γαζέτας ἔχουσι χαλκὸν βάρους κατὰ τὰ παρὰ τοῖς "Ἄγγλοις περὶ μετάλλων σταθμὸι οὐγγιῶν 36, οἱ δὲ 500 ὅδοιοι ζυγίζουσιν οὐγγιὰς 30· δῆθεν ἀξαγεται συμπέρχομα, τὸ ὅποιον ὀλίγοις βεβαιώσεις ὑπενοίσαν, μάλιστα εἰς χρόνους ὅτε ἡ τιμὴ τοῦ μετάλλου καὶ ἐπομένως τῶν νομίσμάτων εἶναι ἀρχούντως ἐκπεπτωκυῖα, ὅτι δηλ. τὰ σημερον κυκλοφοροῦντα νομίσματα ὑπερτιμῶνται ἐν 20 τοῖς ἑκατόν.

Η κυκλοφορία τῶν γαζέτων ἐξηκολούθησεν ἐν Ἐπτανήσῳ καὶ πεπτωκυῖας οὖσης τῆς Βενετίας ἢ δὲ κατάργησις αὐτῶν ὑπάρχει σύγγρανος μὲ τὴν τῶν ὅδοιῶν ἀντικατάστασιν τὸ 1819. Αν καὶ αἱ γαζέτας θεωροῦνται ὑπὸ τῆς νεολαίας ὡς νόμισμα ἀπηργατωμένον, δῆμος οἱ προδεσμοκότες τὴν ἡλικίαν ἐνθυμοῦνται καλλιεργήθεν νὰ παραγάγῃ καρποὺς εὐγενεστέρους καὶ ἀρθρωτέρους, οἱ δὲ πολαιότεροι, τῇ μόσου τὰ συμπτώματα μόνον, οὐγὶ δὲ καὶ τὴν πηγὴν ἐξετάζωσι, εὐγαστριῶς βλέπομεν τοὺς διορῶντας ὅτι τοῦ μαρασμοῦ ἡ ἔδρα εἶναι οὐγὶ ἐν τοῖς ἀνθεσιν ἢ τοῖς φύλλοις, ἀλλ' ἐν αὐτῇ τῇ ῥίζῃ, ἃ καὶ φρονίμως ζητοῦσι τὴν θεραπείαν.

Η γαζέτα ἐτυμολογεῖται ἀναμφισθόλως ἐκ τῆς Ιταλίας Γάζα, σημαίνοντος θηταυροφυλάκιον, ταυμεῖον, θηταυρὸς, χρυσός δῆθεν καὶ ἡ ὄνομασία τῆς ἀφημερίδος Gazzetta, τῆς ὄποιας κατ' ἀρχὰς ἐκεστον φύλλον ἐπωλεῖτο ἀντὶ ἐνὸς νομίσματος φέροντος τὸ αὐτὸν δνομα.

Ο Bachon καὶ ὁ De Saulcy ἀναφέρουσι νομίσματα τῆς Κερκύρας καπέντα παρὰ Φιλίππου τοῦ Ταράντου καὶ Ιωάννου de Gravina· ἐν δὲ τῷ συγγράμματι Venezia e le sue lagune, Vol. I, Parte II, pag. 68, ἀναγνώσκεται ὅτι ἐκόπη ἐν Βενετίᾳ κατὰ τὸ ἔτος 1459 νόμισμα ἐξεπιτήδες διὰ Κερκυραν ὄνομαζόμενον bagattino. Ἀλλὰ διὰ τὸν τὰ πρῶτα δύναται τὶς νὰ φέρῃ ἐνατατινήν, καὶ ἀλλοτε τις δέλτω γράψῃ περὶ αὐτῶν· τὸ δὲ δεύτερον δὲν ἐπαληθεύεται, τούλαχιστον ὑπὸ σωζόμενων νομίσματων.

Ἐν Κερκύρᾳ.

Π. ΔΑΜΠΡΟΣ.

ΠΕΡΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΕΩΣ.

—ο—

Περὶ παιδαγωγικῆς διδασκαλίας. ὑπὸ Κ. Σ. ΞΑΝΘΟΠΟΥΛΟΥ. Ἐν Κωνσταντινουπόλει, 1854. — Τὸ Μέλλον, ἡτοι περὶ ἀνατροφῆς καὶ παιδεύσεως, ὑπὸ Δ. Ε. ΣΤΡΟΓΜΗΟΥ καθηγητοῦ, ἐν Αθήναις, 1855. — Βιβλοκρισία, Κ. ΦΡΕΑΡΙΤΗΣ, ἐν Πανδώρᾳ, Φυλλ. ΡΙΗ'. — Περὶ δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως, (Δ. ΑΙΝΙΑΝΟΣ) ἐν Βιβλιοθήκῃ τοῦ Λασοῦ, Φυλλ. Πρῶτον, ἐν Αθήναις, 1855. — Νόξις, ὑπὲρ τῆς βεβαίωσεως τῆς καταστάσεως τῶν διδασκάλων, ἀναφορὰ τοῦ Γυμνασιάρχου Ν. ΠΑΜΠΟΥΚΗ, ἐν Ναυπλίῳ, 1855. — Αὐτοσχέδιος διαγριβή, πραγματευομένη μὲν περὶ τοῦ μονοπλείου τῶν διδακτικῶν βιβλίων, ἀποτελομένη δὲ πρὸς τοὺς ἀντιροστώπους τοῦ ἔθνους ὑπὸ Γ. ΠΟΛΥΜΕΡΗ, ἐν Σύρῳ 1855.

Α'.

Χαροποίὸν μᾶς φαίνεται σύμπτωμα καὶ οἰωνὸς ἀριστος ἢ τοσούτων περὶ ἐκπαιδεύσεως συγγραμμάτων σχεδὸν σύγχρονος ἔκδοσις. Ἡ διάγνωσις δὲν εἶναι μὲν θεωρεῖσθαι, ἀλλ' εἶναι τῆς θαραπείας ἢ πρώτη ἐγγύησις. "Οταν οἱ δειλότεροι, τὸ δένδρον βλέποντες τῆς ἐλευθερίας ἡμῶν, ἐκ τυχίων περιστάσεων μη ποιοῦντες καρπὸν καλόν, τὸ ἐκλαμβάνωσιν ὡς ξύλον ἔηρδον, ὅπερ ἐκκρίπτεται καὶ εἰς πέρ βάλλεται, ὅταν οἱ ἰδιοτελέτεροι, ἀναλγήτως τρυγοῦντες αὐτό, ἀμειμοῦσιν ἂν δὲν δύναται καλλιεργήθεν νὰ παραγάγῃ καρποὺς εὐγενεστέρους καὶ ἀρθρωτέρους, οἱ δὲ πολαιότεροι, τῇ μόσου τὰ συμπτώματα μόνον, οὐγὶ δὲ καὶ τὴν πηγὴν ἐξετάζωσι, εὐγαστριῶς βλέπομεν τοὺς διορῶντας ὅτι τοῦ μαρασμοῦ ἡ ἔδρα εἶναι οὐγὶ ἐν τοῖς ἀνθεσιν ἢ τοῖς φύλλοις, ἀλλ' ἐν αὐτῇ τῇ ῥίζῃ, ἃ καὶ φρονίμως ζητοῦσι τὴν θεραπείαν.

Καὶ δὲν δυνάμεται μὲν νὰ διεγυρισθῶμεν, ὡς εἰς τῶν προγραφάντων, ὅτι τὰ συγγράμματα ταῦτα εἰσὶ τὸ πρῶτον δεῖγμα διανοίας σκεπτούμενης περὶ πραγμάτων ἀτινα μεχρι τοῦδε ἐμεωροῦντο ὡς ἀντικείμενα ὀλιγίστης ἀξίας· διότι ἢ τοικύτη, εἰς εὐγενοῦς ἀγανακτήσεως προρέσουσα γενικὴ κατάκρισις τοῦ παρελθόντος, μᾶς φαίνεται ἀδεκνος καὶ ὑπερβολική. Τις ἐν τῶν ἐγκαυγημάτων ἐξ ἐναντίας τοῦ ἔθνους ἡμῶν θεωροῦμεν, καὶ προφανέστατον δεῖγμα ὅτι αὐτονομίσιν ἐπιδιδόντων, οὐδὲν ἀνέφερον, καὶ τὸν δυνάμεων του ἀνιώτερον ἐπεκτήτησεν εἶναι. ὅτι οὐδέποτε, οὐδὲ ἐν ταῖς δεινοτέραις αὐτοῦ ἡμέραις ἐπελάθετο τῆς παιδείας, ἀλλὰ κατὰ πᾶσαν τὴν διάρκειαν τῆς δουλείας, καὶ αἱ κοινότητες, ὅπου μόνον λανθάνουσαι ἐδύναντο ν' ἀναπνέωσιν ἀνετώτερον, καὶ οἱ ἔμποροι, ὅπου κατέφευγον μετὰ τοῦ γρυποῦ καρποῦ τῶν Ιδρώτων τῶν, καὶ οἱ προσύχοντες, ὅπου ἐκχαρπτον ἡ διέφευγον τοὺς δυνάστας τῶν, καὶ οἱ ἡγεμόνες τῶν δακικῶν ἐπαργιῶν, εἰς ἃς μετεφύτευ-

ταν τὸν Ἑλληνισμὸν, πρώτιστον καὶ κυριώτατον ἔργον των ἑβείσθουν τὴν τῶν σχολείων ἀνέγερσιν.

Τὴν διδακτικὴν ἐν ταῖς τότε σχολείοις μέθοδον περιγράφει ὁ Κ. Ξανθόπουλος, παραθέτων καὶ τὰς περὶ αὐτῆς γνώμας τοῦ Κωσταντῖνου καὶ Λογαδού (σ. 42—49), αἵτινες κάνει ἀποδεικνύουσιν ὅτι καὶ κατ' ἔκεινους τοὺς χρόνους ὑπῆρχον οἱ τὴν διδακτικὴν εἰς ἀντικείμενον τῶν σκέψεων αὐτῶν ποιούμενοι. Καὶ πολὺ μὲν ἀναμφισβήτητος ἀπειχεν ἡ μέθοδος ἔκεινη τῆς ἐντελοῦς, ἀλλ' ἀπὸ τῶν Βυζαντινῶν καιρῶν ἐξ παραδόσεως παραμείνασσα, ἦν ἀναλογος πρὸς τὰς ἀνάγκας τῆς ἐποχῆς, πολλὰς μὲν θετικὰς γνώσεις μὴ περικλείουσσα, διότι δὲν ὑπῆρχε τότε δημόσιος βίος, πρὸς δὲν αὕτας νὰ χρητικεύσωσιν. Εἶδιος δὲ εἰς τὴν γλῶσσαν περιστρεφούμενη, ἥτις ἡ τότε τοῦ ἔνισμοῦ ἡ ἐγγύησις καὶ ἡ κινητός, καὶ εἰς βάθος πολλάκις ἀναπληροῦσσα ὅτι ἐλειπεν αὐτῇ πλάτους. Αἱ δύληραι ἔκειναι ψυχαγωγίαι, αἱ ἐπιμονοὶ ἀποστηθίσεις τῶν Ἑλληνικῶν κειμένων, αἱ ἔργωδεις θεματογραφίαι, καὶ Ἑλληνικῶν στίχων συνθέσεις, ἀνεδείκνυσσαν ἐλληνιστὰς διατηροῦντας τὰς παραδόσεις τῆς ἀρχαιότητος ὄρθοεπίσιας, καὶ τὸ ὑφος ἐνάμιλλον ἔχοντας πρὸς τὸ τῶν συγγραφέων τῆς τελευταίας περιόδου. Καὶ ἦν προσέτι ἡ σπουδὴ τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ἡ πρὸς πάσας τὰς λοιπὰς, θεωρητικὰς ἴδιας, γνώσεις ὄδηγοῦσσα, ἡ μᾶλλον αὐτὰς περιβάλλουσσα, ὡστε πολλάκις ἡ φυσική, ἡ μαθηματικὴ καὶ ἡ φιλοσοφία, οἱ τρεῖς οὖτοι ὑπέρτατοι καὶ μόνοι τότε κλάδοι τῆς ἀνωτέρας μαθήσεως. ἔθεωροῦντο κυρίως ὡς παρασυμάδες καὶ συμπληρώματα τῆς Γραμματικῆς, καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαιοτέροις μάλιστα ἐν μέρει ἀπλῶν παραδειγμάτων αὐτῆς ἐτίθεντο.

Μετὰ τοῦτο δὲ καὶ ὁ Κοραῆς πολλὰ ἐσλέψθη καὶ ἡγολήνη περὶ τὴν διδακτικὴν μέθοδον. Ἐλλάδες ἐπειδὴ ιστάτο εἰς τὰ πρόθυρα τῆς Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, καὶ προηστάνετο τὴν ἐγερσίν τοῦ Ἑλληνικοῦ ἔθνους εἰς δραστήριον βίον, διὰ τοῦτο ἀπήτει ἀγωγὴν οὐγὶ πλέον λέξεις, ἀλλὰ πράγματα διδάσκουσσαν, οὐγὶ πρὸς τὸ παρελθόν ἀλλὰ πρὸς τὸ παρόν καὶ τὸ μέλλον κυρίως ἀφορῶσσαν, καὶ μάλιστα τὸ πρακτικῶς καὶ ἐξ ἀφαρμογῆς ὀφέλιμον θηρεύουσσαν. Καὶ ἡ μὲν τοικύτη τάσις αὐτοῦ ἦν ἀναμφισβήτητος καλὴ, καὶ ἐκ προγνώσεως καὶ ὄρθης προΐουσσα κρίσεως τῶν ἀλτεῖῶν ἔθνεων ἀγαγκῶν κατὰ τὸ νέον στάδιον εἰς διέστρεψεν, ἡ τοιμάζετο ἡ Ἑλλὰς νὰ εἰσέλθῃ. Ἐλλά, ὅπερ οὐ σπανίως συμβαίνει τοῖς μεταρρυθμισταῖς, ὁ Κοραῆς παρήγθη ὑπὸ τοῦ συλλογισμοῦ του, ὡς καὶ ὁ Κ. Ξανθόπουλος δικαίως παρατησεῖ, ἀπὸ τῆς μιᾶς ὑπερβολῆς εἰς τὴν ἐκ διακέτρου ἀντίθετον, καὶ τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, τοῦτο τὸ κειμήλιον τῶν εὐκλεῶν προπτωρῶν, τὸν θαυμάσιον τοῦτον δεσμὸν τὸν προσαρτῶντα τὸ παρόν καὶ τὸ μέλλον τοῦ ἔθνους ἡμῶν εἰς τὸ μέγα αὐτοῦ παρελθόν, τοῦτο τέλος τὸ ἔξαισιον διπλωματικῆς εὐγενείας ἡμῶν, ἔθεωρησεν ὡς ἀπλοῦν δργανον διοχέτευσιν τινῶν γνώσεων καὶ ἡθικῶν ἀρχῶν, ἃς βεβαιώς μὲν καὶ ἐκ τῆς ἀρχαιότητος, ἀλλ' οὐχ

ἥττον καὶ ἐκ συγγρόγων ἀλλων ταμείων δυνάμεια ἵσως νὰ ἀρυθῷμεν, καὶ ἐν οὐκ ὅληγαις περιστάσεσιν ἐκ τούτων ἀναμφισβήτως πληρεστέρας καὶ πρακτικωτέρας. Οὗτο τὴν γλῶσσαν οὐχὶ ὡς σκοπὸν ἀλλ' ὡς μέσον ἐκλαμβάνων, περιορίζει τὴν σπουδὴν τῆς Ἑλληνικῆς σχεδὸν εἰς μόνην αὐτῆς τὴν κατάληψιν, ὡστε καὶ καταδικάζει τὰς θεματογραφίας, καὶ ὅσα ἀλλα σύντεινουσιν εἰς τὸ νὰ χορηγήσωται τοῖς νέοις τὴν τοῦ γράφειν αὐτὴν εὐγερῶς καὶ ἀκριδῶς, καὶ προτείνει (προλεγ. σελ. 137, ἐν Παρισ. ἑτ. 1833) σύνταξιν ἐγκυροποιείσας, ὑπὸ τὴν ἐποψίν τῶν πραγμάτων καὶ ἰδεῶν, οὐχὶ δὲ τῆς φράσεως, προτάττων φέρει εἰπεῖν τὸν Ἰστοράτην καὶ Ξενοφῶντα ἀπὸ τὰ Ἀστεῖα τοῦ Ἱεροκλέους, τὰ ἔμμετρα ἐπιγράμματα τῆς Ἀνθολογίας, καὶ μάλιστα τὰ περιγελῶτα τοὺς ἀττικιστὰς καὶ τοὺς γραμματικοὺς (.), ἀπὸ τοὺς διαλόγους τοῦ Λουκιανοῦ, τὸν Ἀριστοφάνην ἀπὸ τὸν Πλούταρχον καὶ ἀπὸ τὸν Κέρητα, καὶ ἀποκλείων τὸν ἀττικώτατον θουκυδίδην. Η τοικύτη μονομερῆς ἐποψίας, χωρὶς μὲν ἐντελῶς νὰ ἐπικρατήσῃ, ἐπενθέγησεν δόμως σπουδαιῶς ἐπὶ τῆς ἐκτοτε διδασκαλίας τῆς Ἑλληνικῆς.

Ἐκτὸς δὲ τοῦ Κοραῆ, καὶ ἔτερος ἄνδρες κατά τοὺς χρόνους ἔκεινους, καθ' οὓς διὰ διαφόρων ἀραιῶν συμπτωμάτων προεμπνύετο ἡ προσεγγίη τοῦ ἔθνους ἀνάστασις, τὸ γολγόθησαν περὶ τὴν βελτίωσιν τῶν διδακτικῶν μεθόδων, ὡς ιδίως ἀξιος λόγου είναι ὁ Γ. Κλεόβούλος, ὁ πρῶτος εἰσαγαγὼν τὴν ἀληθηδιδακτικήν.

Αλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἐλευθέρωσιν τῆς Ἑλλάδος σκέψις ἐγένετο περὶ διδασκαλίας, καὶ μάλιστα τὸ ἀντικείμενον τοῦτο ὡς προύργιαί ταν ἐθεωρήθη ὑπὸ τοῦ ἔθνους ὀλοκλήρου, ὡστε καὶ ὑπ' αὐτῶν τὸν ἔγχρικῶν πυροβόλων τὸν κρότον ἔθηκεν ἡ ἐν Ἑρμιονῇ ἔμνειᾳ συνέλευσις τὰς πρώτας βάσεις τοῦ ὄργανισμοῦ τῆς ἐκπαιδεύσεως.

Τοῦ Κυνεργήτου είναι γνωστὴ ἡ ὑπὲρ τῶν σχολείων μέριμνα, καὶ ἡ σύστασις τοῦ τε Ὁρρανοτροπείου καὶ τοῦ Κεντρικοῦ σχολείου, καὶ ἡ ἀπανταγούτυεδὸν τῆς Ἑλλάδος ἀληθηδιδακτικῶν σχολείων ἐνίδρυσις. Μετὰ δὲ τὴν τῆς Βασιλείας ἐγκατάστασιν, γνωστὸν ὅτι πρὸ παντὸς ἄλλου φροντὶς ἐγένετο περὶ τοῦ καὶ μέχρι τοῦδε ἐπικρατοῦντος δργανισμοῦ τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως. Μετὰ δὲ ταῦτα καὶ σχέδια περὶ τε τῆς μέστης καὶ τῆς ἀνωτέρας ἐκπαιδεύσεως συνετάχθησαν, καὶ ἐκθέστεις μακραὶ καὶ ἐμπειστατικέναι περὶ αὐτῶν ἐγράφησαν, καὶ ἀλλεπαλληλοις ἐπιτροπαῖς περὶ αὐτῶν ἀπεράνθησαν.

Ἔνεκα τούτων πάντων, δὲν δυνάμεθα μὲν νὰ συνομολογήσωμεν ὅτι τὰ περὶ παιδείας συγγράμματα ταῦτα, ἀ ἐπὶ κεφαλίδος ἀναγγέλλομεν, εἰσὶ τὰ πρῶτα δείγματα διανοίας σκεπτομένης ἐπὶ τοῦ ἐμβούλου τούτου ἀντικείμενου ἀλλ' οὐδὲν ν' ἀρνηθῆμεν ἐπίστης δυνάμεθα, ὅτι ἀπό τινων ἐτῶν ἐφάνη παροραθεῖσα τῆς παιδείας, τοῦ ἐξεγενιστικοῦ τούτου τῶν ἔθνων καὶ ἡθοποιητικοῦ, διὸ δὲ τὴν Ἑλλάδα ζωτικοῦ δργάνου ἡ σπουδαιότης καὶ ὅταν βλέπωμεν τὴν διεύθυνσιν αὐτῆς, εἰς τὴν πολιτικὴν

πλάστιννα τῆς διευθυντής τῶν δυνάμεων καὶ ἐπιόρθων, πολλάκις ὡς ἐπίμετρον φειτούμενην, ὑπὸ γειρῶν οὐ σπανίως ἀδεξίων πηδαλιουχούμενην, καὶ ἔστιν ὅτε ἀνθερώποις παραδιδούμενην, οἵτινες οὐ μόνον ἀγνοοῦσιν ὅτι τῆς ἐκπαιδεύσεως θεωρία εἰς ἐπιστήμην παρὰ τοῖς περιφερείοις ἔμνεται διετυπώθη, μηνὶ παρὰ τοῖς περιφερείοις ἔμνεται διετυπώθη, ἀλλ' ἵστις οὐδὲ αὔτα πετὲ ἀκούσκοι τὰ ὄντα πάτα τὸ Κολογγίνη, τοῦ Νεικάρχος ἢ τοῦ Κουσινού, εὐγνωμονοῦμεν τοῖς ἀνθρακοῖς οἵτινες προσκαλοῦσι τὴν κοινὴν προσοχὴν εἰς τὸ ληφθεῖν μενον καὶ παραμελέμενον παλλάδιον τῆς πατρίδος, καὶ ἐνθερψούμενον πατρισταῖς τῶν ἀληθεστέρων αὐτῆς συμμερόντων, δὲν ἀπαυδοῦσι καταδεικνύοντες ποῦ εἴναι τοῦ μελλοντός της τὸ μεγαλεῖον, καὶ ποῦ ἡ ἀπαλλαγὴ τῶν παρουσῶν τῆς δυσπραγμάτων. Τοῖς δὲ σκέψεως ἐπιδεκτοῖς μεταξὺ τῶν τοὺς διοικητὰς τοῦ λαοῦ ἐπαγγελλαμένων, βαθείας σκέψεως ὑλην ποέπει νὰ γρογγήσῃ ὁ ἐν σελ. 17 τοῦ Κ. Σταυρούμπου δημοσιευμένος στατιστικὸς πίναξ, ἐν τῷ καταδεικνύται ὅτι ἐν Γαλλίᾳ κατὰ τὰ 1844, ἐκ τῶν ἐπὶ κακούργημασι κατηγορηθέντων ἢ καταδικασθέντων, ἐπιταπλασιαὶ ἥστιν οἱ ἀμανεῖς τῶν παιδευθέντων!

Ἐννοεῖται ὅτι βάσις καὶ κρητίς τῆς ὕλης ἐκπαιδεύσεως εἴναι ἡ δημοτικὴ, ἥστις ὡς καὶ ἔλαστος τῶν ἐπιλοίπων αὐτῆς βαθμῶν, πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὑπὸ δύσιο συγγρόγως ἐποίεις, τὸ μὲν, αὐτὴ καθ' ἔστιν, ὡς σκοπός, καὶ ὡς πέριμα, τὸ δὲ, ὡς προπαρασκευὴ ποὺς μετάβοτων εἰς ἀντέρην βαθμιδα. Ἐπὸ τὴν πρώτην, οὐδεὶς θέλει περαγνωμένη τὴν μεγίστην αὐτῆς σπουδαιότερτα, διότι αὕτη εἴναι τὸ μόνον δραγμὸν τῆς διαπλασεως τῶν ἰδεῶν καὶ αἰσθημάτων τοῦ ἔινους, ὁ διανοητικὸς ἐπιστήμης αὐτοῦ σότος ἡ μόνη ἀπτίς ἀνθρωπισμοῦ, ἡ εἰσιδουστικὴ πάσι κατετέρας τῆς κοινωνίας στιβαδος, καὶ χρηματοδοτὴν εἰς ἔκπαστον ἐπιγνωμόνευσιν ἀγθεωπον καὶ εἰς ἔκπαστον χριστιανὸν ἀπαραιτητον μεριδίς γνώσεων.

Ἐπὶ τοῦ ἀρεμάτου λοιπὸν τούτου στοιχείου τοῦ ἀνθρωπισμοῦ καὶ τῆς ἡποιητῶν, ἔλαστος πολιτικῆς ἔχει δικαιώματα, ὡς ἔγει δικαιώματα ἐπὶ τῶν στοιχείων τῆς Λαϊκῆς, ἐπὶ τοῦ ἀέρος καὶ ἐπὶ τοῦ ὕδατος, καὶ ἡ κυβέρνησις, ἡ τὴν εἴνευσην ἔχουσα τῆς ἐπιδόσεως καὶ προσθίου τοῦ ἔινους, ὁφείλει νὰ ἐπιβλέπῃ δύο τὸ χρηματοδοτεῖν ἡ ἀνανυκακαὶ αὕτη ἐκπαιδευστικὲς ὡς ἐπιβλέπει μήπον στερῆταις καθηροῦ ἀέροις καὶ καθηροῦ ὕδατος. Κατὰ τὸ ἡμέτερον σύνταγμα ἡ δημοτικὴ ἐκπαιδευστικὴ χρηματοδοτεῖται ὑπὸ τῶν δημοτῶν, βοηθούσης τῆς κυβερνήσεως τοὺς ἀπορωτέρους. Ὁρείλει σάκη ἡ κυβέρνησις, ἔργων ἡταῖς τίνες τῶν δημοτῶν εἰτὶ τοσοῦτον ἀποφένει, ὡστε δὲν δύνεται νὰ ἐπιστρέψεται εἰς τὴν πρωτιστην τῶν ἀναγκῶν αὐτῶν, τὴν τῆς ἐκπαιδεύσεως, νὰ παρέχῃ αὐτοῖς τὴν κατὰ τὸ σύνταγμα συγδρομὴν, ἀλλ' ἐνταυτῷ νὰ φροντίζῃ ὡστε, οὐ μόνον εὐδεις δημοτος ἀλλ' οὐδὲν χρημάτων νὰ ὑπάρχῃ καὶ ἀπαν τὸ κράτος στερεύμενον τοῦ συγκείσιου του, ὅπου ταῦτα εἴσι τοσοῦταν ἀπὸ ἀλλήλων μεμακρυσμένα, ὡστε τὰ παιδία νὰ μὴ δύνανται ἀνὰ πέτσαν αὐγῆν καὶ πᾶσαν ἐπέρχονται νὰ μεταβαίνωσιν ἀπὸ τοῦ ἔνδος εἰς τὸ ἄλλο.

Μάλιστα δὲ ὁ ἀριθμὸς οὗτος τῶν συγκείσιων πρέπει νὰ διπλασιασθῇ, διότι δσα ἀρρένων, ἀνάγκη νὰ ὑπάρχωσι καὶ τόσα συεδὸν κορασίων συγκείσια. Παρὰ τοῦ πεπολισμένοις λαοῖς, ἡ γυνὴ, εἰς οἷαν δύποτε καὶ ὅν ισταται βαθμιδα κοινωνικὴν, εἶγαι πρῶτον ἡ βοηθὸς τοῦ ἀνδρὸς της καὶ οἰκονόμος τοῦ οίκου αὐτοῦ δεύτερον δὲ εἶναι ἡ πρώτη τῷ τέκνων αὐτῆς παιδαγωγός. Ἀρα καὶ διὸ ἔστιν, καὶ διὸ τὸν ἄνδρα της, καὶ διὰ τὰ παιδία της, ὅτοι διὰ τοὺς μέλλοντας πολίτας, ἡ γυνὴ ὁφείλει καὶ δικαιούται νὰ μετέχῃ ὅλων τῶν πρὸς τὸν τριπλοῦν τοῦτον σκοπὸν ἀναγκαίων, καὶ εἰς τὴν τάξιν αὐτῆς ἐξεκτῶν γνώσεων.

Ιηρὸς πάντα ταῦτα ἀφορῶν, δικαίως ὁ Κ. Στρούμπος κακεῖται τὴν σταυρούστεκὴν τῆς παρ' ἡμῖν δημοσίου ἐκπαιδεύσεως, καθ' ἦν οἱ διδασκόμενοι ἐν τοῖς δημοτικοῖς συγκείσιοις ἀποδεικνύνται 34 περίπου ἐπὶ χιλίοις ἀτόμοις τοῦ γενικοῦ πληθυσμοῦ, 40 δὲ ἐπὶ χιλίοις οἱ εἰς ἀπανταχθεῖσα τὰ συγκείσια τοῦ κράτους μαθητευόμενοι, ἐνῷ ἐν μὲν Γαλλίᾳ ἦσαν 84 ἐπὶ 1000 ἐν 1841, ἐν δὲ Βλαστίκη, μόνοι οἱ ἀρρένες τῶν δημοτικῶν συγκείσιων 181 ἐπὶ 1000! καὶ ὑπερβασικὴ δὲν μᾶς φαίνεται ἡ ἀπαιτητικὴ του, νὰ ἀναλογηθῇ ἀνὰ ἐν συγκείσιοις εἰς χιλίους περίπου κατοίκους, ὅτοι χιλιαὶ νὰ ὑπάρχωσι δημοτικὰ συγκείσια καὶ ὅλον τὸ κράτος, δταν εἰς τὸν νομὸν Βώ τῆς Κλεστίας ἐπὶ 160 γιλιάδων κατοίκων ὑπάρχωσι 639 δημοτικὰ συγκείσια.

Ἄλλ' ἂν ἡ δοση ἔνεστι διάδημοις τῆς δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως εἴναι κατῆκον πάσης κυβερνήσεως συνετῆς καὶ περιφερειμένης, εἶναι συγγρόγως καὶ ἐπὶ τῶν μεγίστων αὐτῆς συμμερόντων, διότι αὕτη μαλάττεις καὶ παρασκευαῖσι τὴν ὕλην ἦν ἡ κυβέρνησις ὁφείλει νὲ διαπλάση, αὕτη σπείσει τὸν σπόρον δοσης μελάτεις ἡ ἀποφέρη τὸν καρπὸν τῆς ἔντελης εὐημερίας. Ἀν λοιπὸν ὁρείλη τὸ δημοσιόν νὰ πολλαπλασιάσῃ τὰ δημοτικὰ συγκείσια δοση ἐγδέγεται, συγγρόγως δικαιώματα ἔχειν ἡ πατητὴ τῆς εἰς αὕτα χρεωστικὴν φορτησιν ὕλων ἀνεξαιρέτως τῶν παιδίων τοῦ κράτους, τῶν αὐτὴν νομιμούς αἰτιας κωλυομένων, ἥμη δυναμένων νὲ ἀποδεῖξεται ὅτι ἀλλαγὴν καὶ ἀλλαγὴ σπουδαῖσιται. Δύναται δὲ νὰ ὑποχρεηθῇ τοὺς παιδίας εἰς τὴν τῶν συγκείσιων φοίτησιν, ἡ μᾶλλον τοὺς γηνεῖς εἰς τὸ νὰ πειπωτιν αὐτοὺς τακτικῶς καὶ ἀπροφασιστώς, πρῶτον μὲν διὰ προτροπῶν τῶν δερέων καὶ τῶν πνευματικῶν πατέρων, δεύτερον διὰ ποιητικῶν διατάξεων, οἷςι μπαργουσιν εἰς διάφορα κράτη, καὶ τοῖτον διὰ νόμου στερεόντος τοῦ δικαιώματος τοῦ ἐκπατητοῦ καὶ τοῦ ἐκλέγεσθαι. πάντα μὴ εἰδότα ἀναγνώσκειν καὶ γράψειν, μηδὲ παρατίσκεται δ' εἰτι τὸ δικαιώματα τοῦτο, ὡς ἐν τῆς ἡλικίαι του διότι προφανῶς εἴναι ἀνάξτις τοῦ ἀτκεῖν τὰ διπάτατα τιὰ πολιτειῶν προνομίων ἡ στερεόμενος τῶν στοιχείων τούτων γνώσεων, δπου ἡ ἀπό τησις αὐτῶν εἴναι τοῖς πᾶσιν ἐργατὴ καὶ εῖκελος.

Ηέτειονεν διτοι πολλοὶ τῶν ὅγλου ἐνίστανται εἰς τὴν ὑποχρέωσιν ταύτην, προφασιζόμενοι δὲ εἴγοντειν ἀνάγκην τῷ πατερικῷ αὐτῶν κατ' οἶκον. Ἀ-

τὰ πέμψιν, λέγουσιν, εἰς τὸ σχολεῖον δι' ὅλης τῆς τιμωρούμεναι πράξεις· πάντα δὲ ταῦτα πρακτικῶς, πλέρας, τις θέλει φυλάξει τὸν ὄντον τῶν, τις θέλει φέρει φρύγανα, ἢ ἀπέλθει εἰς τὸν ἄγρὸν ἢ τὴν ἄμετελον; Τις; "Οστις, ἀν δὲν ὑπῆρχεν, ἀν εἶχεν ἀποθάνει, ἀν ἡσένει, ἢ ἀν ἦτον κατὰ τοῖς ἐτη νεώτερον τὸ παιδίον· δοτις καὶ εἰς τὰ ἄλλα μέρη τῆς Εὐρώπης, ὅπου ἡ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις εἶναι ὑποχρεωτική, οὗτος δὲ εἴναι ἡ ἀμοιβαία βοήθεια. Τῆς μικρᾶς ψυχείας ἣν κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον τὸ παιδίον ἀποφέρεις εἰς τοὺς γονεῖς του, ἀσυγκρίτως ἀνωτέρα ἔσται ἢ ἡ δύναται νὰ τοὺς παρέγῃ διαν μετὰ τοιετῇ ίσως φοιτητιν εἰς το σχολεῖον, δύναται νὰ βοηθή τὸν πατέρα ἢ τὴν μητέρα του εἰς τοὺς ὑπὸ λογισμοὺς, ν ἀναγνώσκῃ τὰ γρήγορα εἰς τὴν οἰκονομίαν ἢ τὸ ἐπάγγελμά των βιοτία, καὶ πρὸ πάντων διὰ τῆς διδασκαλίας καὶ τῶν ὡφελίμων ἀναγνώσεων γίνη χρηστότερον, ἥμερώτερον καὶ φιλοπονώτερον.

Ποταὶ δὲ πρέπει νὰ εἶναι αἱ ἐν τοῖς δημοτικοῖς σχολείοις γοργούμεναι γνώσεις; Ἐν γενικῇ μὲν διδασκαλία ἀναγριεῖται δοσον περισσότεραι τόσον καλλιτέρον· Άλλα τὴν θεωρίαν ταύτην εἴτε διάφοροι αἱ περιορίζουσαι περιστάσεις. "Ἄσθενός μὲν ἡ ἐπέτεος τῆς δημοσιοῦς ἐκπαίδευσεως ἐφ' ὅλου τοῦ πληθυσμοῦ, ὡς ἀπαιτεῖ αὐτὴν καὶ τὸ τοῦ δημοσίου καὶ τὸ τῶν ἴδιωτῶν συμφέρον, δὲν δύναται νὰ γίνη ἀνευ μεγάλων δαπανῶν ἀφ' ἑτέρου δὲ, ἡ στέγητις ἐργασίας τῶν παιδίων εἶναι πάντοτε ἐπιστητὴ εἰς τὰς πτωχὰς τοῦ λαοῦ τάξεις. εἶναι τόρος, εἰς τῶν ἀναγκαιοτέρων μὲν, ἀλλ' οὐγ. ἦτον ἐπιβαρύνων τὸν ἀπογειροῦτον. Διὰ ταῦτα πρέπει ἡ δημοτικὴ ἐκπαίδευσις νὰ περιορίζηται εἰς τὰ ἀπαραιτητα διὰ τὴν ἀγγάτην τοῦ λαοῦ τάξιν, ὅπως μὴ γίνηται καταθλιπτική, καὶ μὴ ἀποβάσινη ἡ χρεηγία καὶ ἵση αὐτῆς δειχνορή ἀδύνατος. Ἐκ τῶν ἀφεύτων αὐτῆς ἀντικειμένων εἰσὶν ἡ ἀνάγνωσις, ἡ γραφὴ, τὰ στοιχειώδεστα τῆς ὀξειγραφίας καὶ τῆς τονίσεως, ἡ κατήγορις, δοσον ἔνεστιν εὐκατάληπτος, σύγνομος καὶ μετὰ τῶν ἥμερῶν αὐτῆς συμπερασμάτων. Η εἰρὰ ιστορία, ἡ ἐνικήτη ιστορία καὶ ἡ ἐνικήτη Γεωγραφία μετὰ γενικωτάτων γνώσεων τῆς γενικῆς γεωγραφίας, εὐτυνόπτως, καὶ ἡ ἀριθμητικὴ (τὰ 4 πάντη τῶν ἀκεραίων καὶ μιλασματικῶν, καὶ αἱ ἀνυλογίαι), μετ' ἀδιακόπου ἐφαρμογῆς εἰς τὸν πρακτικὸν βίον καὶ τὰ ἐν γρήγορα μέτρα καὶ σταθμά. Ηρούσεται δὲ ἀναγκαίαν κρίνομεν καὶ τὴν εἰσχώγητην τὰ σχολεῖα ταῦτα βιβλίου περιλαμβάνοντος παιδοῖς εἰσήσαις χρητισμούς, φυσικὰς, φυσικοῖστορες καὶ γεωργικὰς, καὶ διεξόρους ἀλλάς, οἷον περὶ τοῦ τοῦ εἰργάνου, τοῦ ἀκεροῦ, τοῦ γάλακτος, καὶ τὰ λοιπὰ ἐπὶ τῆς γεωργίας, τῆς κτηνοτροφίας, τῆς υγείας ἐνεργοῦντα φανόμενα· ἔτι δὲ πᾶς πρέπει τὸ παιδίον δύναται νὰ μάθῃ ν ἀναγνώσῃ ἐντελῶς τι εἶναι βροχὴ, τι ἀκερος, τι γάλακτος, καὶ τὰ λοιπὰ ἐπὶ τῆς γεωργίας, τῆς κτηνοτροφίας, τῆς υγείας ἐνεργοῦντα φανόμενα· ἔτι δὲ πᾶς πρέπει τὸ παιδίον δύναται νὰ μάθῃ ν ἀναγνώσῃ ἐντελῶς τὰ παιδία τοῦ πατέρα· Τὰ μαθήματα ταῦτα πρέπει ν ἀποστηθῆσθαι, πρώτον διότι ἀριστη καὶ μέλισσαι, πλέον καταπιεῖσθαι διάφορα εὔκολα, καὶ γρήγορα ἀντικείμενα, καὶ ἐν τέλει, τίνα εἰσὶ καὶ δεύτερον διότι κατὰ τὴν μητρὸν ἐγίνη ἥλικιαν τὰ πρός τὸ δημόσιον ἐκάστου πολιτου καθήκοντα, η κρίσις δὲν εἶναι εἰσέτι τοσοῦτον ἀνεπτυγμένη, τῶν διαβεβαίων φύρων, τινες αἱ ὑπὸ τῶν γόμων μετεγγήθησαν διάθεσιν, διὸ διέπει-

τιμωρούμεναι πράξεις· πάντα δὲ ταῦτα πρακτικῶς, συντόμως, καὶ ἀνευ θεωριῶν.

"Ως πρὸς τὴν διδακτικὴν δὲ μέθοδον φραγμοῦσε, ὅτι ὁσφ ἀπλουστέρα, τόσῳ καλλιτέρα. Ή ἀλληλοδιδακτικὴ εἶναι ἐφεύρεται ἐξαιτίας, καὶ ὁ ἐπινοήσας αὐτὴν τὴν Λαγκάστηρο κατατάττεται δικαιοίας ὑπεράνω τῶν λοιπῶν εὐεργεστῶν τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ μάλιστα τῆς ἀπόρου τάξεως, τῶν ἐπινοητῶν τὰς κλωστικὰς, τὰς ὑφαντικὰς καὶ ἄλλις ὄμοιες μηγανάς διότι τὸ πρόσθιην ὃ αὐτὸς προέθετο νὰ λύτη· εἶναι ἀνάλογον πρὸς ἐκείνων τὸ πρόσθιην, νὰ παραγάγωσιν ὅτι πλειστην ἐλαγχίστην ἐργασίαν δι' ὅτι ἐλαγχίστην ἐργασίαν δι' ὅτι ἐλαγχίστην ἐργασίαν δι' ὅτι νου καὶ χρημάτων. Ή ἀλληλοδιδακτικὴ εἶναι ἡ ἐργοστασίους διδασκαλία. 'Αλλ' εἶναι ἀλλον λόγου νὰ ἐρευνηθῇ ὑπὸ τῶν οἰς ταῦτα μέλλεται, ἀν ὡς τα εἴδη ἐργοστασίους προσένται ἐλαττοῦνται κατὰ τὴν ποιότητα τῶν κατεργατῶν μεταβολέων δι' ἐλευθέρων γερούς, δὲν εἶναι καὶ ἡ διδασκαλία αὕτη ἐνδεεστέρα τῆς κατ' εύθεταν ὑπὸ τοῦ διδασκαλίου γιογρές της; καὶ τοῦτο φαίνονται διεδόντες οἱ ἐν τοῖς ἡμετέροις σχολείοις ὡς βοηθὸν τῆς ἀλληλοδιδακτικῆς τὴν ἀντιπαλον αὐτῆς συνδιδακτικὴν παραδεῖσμαν. Ήδη δὲ τούτοις ἡ ἐργοστασίους ἐργασία εἶναι διὰ τοῦτο μόνον οἰκονομική, ὅτι ἀναλογεῖται ἐπὶ τῆς πολλῆς μῆλης ἣν παρασκευάζεται, ἐν ὃ ἐργοστάσιον ἐστεγμένα μῆλης ἀρβίσον, ήδελον εἰσίθαι ὑπὸ τὴν σίκνονυμικὴν ἐποψίην καταστατεπτειά. Κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον νοούμενον ὅτι ὅπου μὲν πάραγει, ὡς ἐν τοῖς τόποις ἐν τοῖς ἡ ἀλληλοδιδακτικὴ ἐρευνήη, μέγις ἀριθμὸς μαθητῶν, ἐκεῖ ἡ μέθοδος αὕτη εἶναι ἐπιφερεστάτη. διότι διὰ τοῦ μηγανισμοῦ αὐτῆς εἰς μόνος διδασκαλος ἐπαρκεῖ εἰς πολλὰς μαθητῶν ἐπατονταῖς· δικευ ἀλλας, ὡς ἐν τοῖς πλειστοὶς γωρίοις τῆς Ἑλλάδος, οἱ διδασκαλίμενοι παῖδες εἰσὶν ὄλιγοι, ἐκεῖ αἱ εἰσοδοι καὶ ἔποδοι; καὶ οἱ ἄντα καὶ κάτια ἐλιγμοί, καὶ τὰ ἡμικύλια, καὶ ὅλη ἡ παρασκευὴ καὶ ὅλος ὁ θόρυβος, καὶ οἱ πρωτόγονοι, καὶ ἡ ἐμμετώπιος μόνον τοῦ διδασκαλον ἐπιτήγητος, ακεπτέον μὴ βλέπτωσι μαλλαλοῦ ἡ διδασκαλίαν. Εἰς τὰ τοιαῦτα, τὰ ὄλιγοις μαθητῶν ἔχοντα σχολεῖα, ἐργανοῦμεν ὅτι ὁ διδασκαλος, ίσως καὶ τῆς βοσκίας ἐνὸς ἐκάστοτε τῶν μᾶλλον προσεγγωητῶν μαθητῶν, δύναται σκοπιμότερον νὰ μεταδίδῃ σύντοις μέτοποις τὴν διδασκαλίαν. ἀκρούμενος ἀλληλοδιδασκαλίας γωνίας ἀκούστου μαθητῶν, καὶ διεργάζειν ἐκαστον ἐπὶ τὸ μεθοδικότερον. Η φοιτητικὴ δύναται νὰ εἶναι τρεις, ἀπὸ τοῦ ἕκτου μέγιστο τοῦ ὄγκου τοῦ, ἢ ἀπὸ τοῦ εἰδιόμενοῦ μέγιστο τοῦ ἔνατον. Η τῷ πρώτῳ ἐτοι τὸ παιδίον δύναται νὰ μάθῃ ν ἀναγνώσῃ ἐντελῶς τὰ παιδία τοῦ πατέρα· Τὰ μαθήματα ταῦτα πρέπει ν ἀποστηθῆσθαι, πρώτον διότι ἀριστη καὶ μέλισσαι, πλέον καταπιεῖσθαι διάφορα εὔκολα, καὶ γρήγορα ἀντικείμενα, καὶ ἐν τέλει, τίνα εἰσὶ καὶ δεύτερον διότι κατὰ τὴν μητρὸν ἐγίνη ἥλικιαν τὰ πρός τὸ δημόσιον ἐκάστου πολιτου καθήκοντα, η κρίσις δὲν εἶναι εἰσέτι τοσοῦτον ἀνεπτυγμένη, τῶν διαβεβαίων φύρων, τινες αἱ ὑπὸ τῶν γόμων μετεγγήθησαν διάθεσιν, διὸ διέπει-

ν' ἀρχῆται ταμεύων τὰς ἀναγκαίας γνώσεις εἰς τὴν μνήμην, ἀφ' ἣς ἐν καιρῷ, κρατυνθεῖσα, θέλει τὰς παραλάβεις ἡ κρίτις. Ἐκ τῆς γραμματικῆς δὲν πρέπει νὰ μανθάνωσι τὰ παιδιά εἴμην ὅσα τοῖς διδάσκουσι πῶς νὰ μὴ σχηματίζωσι γελοίως τὰ εἰς κοινὴν γρῆσιν ὄνοματα καὶ τὰ ρήματα, καὶ πῶς νὰ ὄρθογραφῶσι τὰς καταλήξεις. "Ολα τὰ λοιπὰ εἶναι ἀνάτερα τῆς καταλήψεως καὶ αὐτῶν τῶν ἀναγκῶν των. Ἐγνοεῖται δὲ ὅτι οὔτε ἔχνος δυῖκῶν, ή ἀπυκαρέτων, ή ἀττικῶν κλήτεων, ή ὑπερσυντελεικῶν (οὔτε τὸ εὖγεω, οὔτε ταῦτα γειτονικά, οὔτε ἐπεποιηκέτηρ), ή διὰ τοὺς ἀρχαίους περιττῶν ὄρισμῶν δὲν θέλει ὑπάρχει ἐν αὐτῇ. Ἐν τῷ τρίτῳ ἔτει πρέπει νὰ τοῖς διδωνται τινὰ γραμμικὰ γυμνάτηματα, ὥστε γὰρ δύνανται νὰ συνθέσουν ὑπερσοῦν εὐκαταλήπτως ἐπιστολὴν ή ἀνα-

φοράν· οὐδὲ διδάσκαλος, οὐδὲ καν κατ' ὄνομα τὰς ἀπολύτους γενικὰς ἀναφέρων, οὔτε τῆς θεωρίας τῶν πτωτικῶν μνημονεύσιν, καὶ ἐν γένει τῶν κανόνων τῆς ἀρχαίας συντάξεως ὀλίγιστον λόγον ποιούμενος, ὑφείλει πρακτικὰς μᾶλλον ν' ἀσκῇ τοὺς μαθητὰς εἰς τὴν τῶν ἴδεων ἔκθετιν. Τέλος τὸ βιβλίον περὶ οὗ ἀνωτέρω ἀνεφέραμεν, τοῦτο πρέπει νὰ διδηται ὡς ἀναγνωσματάριον, ἵσως ἐν βραβείου μέρει εἰς τοὺς μαθητὰς, καὶ μᾶλλον ἐν ὥραις ἀνέτεως παρὰ ως ἀληθίες μάθημα ν' ἀναπτύσσηται αὐτοῖς ὑπὸ τοῦ διδασκάλου.

* Λαὶ ἀξιώματα εἰς τὰ μαθήματα ταῦτα διὰ τὰ δημοτικὰ σχολεῖα, θεωρούμενα ὡς μόνα διδακτήρια τοῦ λαοῦ, ἐννοεῖται ὅτι πολὺ μᾶλλον τὰ θεωρούμενα ὡς ἐπαρχῆ διὰ τοὺς μαθητὰς ὅσοι μέλλουσι γὰρ ἐξεκολουθήσωσι τὸ στάδιον τῆς παιδείας, καὶ νὰ συμπληρώσωσιν τὸ ἐλλειπές τῆς πρώτης διδασκαλίας εἰς τὰς ἀνωτέρας βαθμούδας.

Λι οἱώσεις ἡμῶν, ὡς ἔκαστος βλέπει, δὲν εἶναι μεγάλαι. Καίτοι δὲ θεωροῦντες καὶ τὴν χωρομετρίαν, καὶ τὰς ἀρχὰς τῆς ὑδραγώγης, καὶ τὴν κτηνιατρικὴν καὶ τὴν γεωργίαν (δι' ὅπου ὑπάρχουσι κτήνη καὶ γῆ καλλιεργήσιμος), καὶ ὅσα ἄλλα ἀπαίτει ὁ Κ. Δίνιαν ἐν τῷ ἀρθρῷ του, ὡς ἐπαινετώτατα μαθήματα, ἀλλὰ τὰ νομίζουμεν ἀπαιτοῦντα γνώσεις προκαταρκτικὰς ἀνωτέρας ἡ κατὰ μαθητὰς τῶν δημοτικῶν σχολείων, καὶ μὴ δυνάμενα νὰ διδαχθῶσιν ἐν τῷ βραχεῖ χρόνῳ καὶ διὰ τῶν ὀλίγων δαπανῶν τῶν προσδιωρισμένων διὰ τὰ δημοτικὰ σχολεῖα. Ναι μὲν, προτείνει ὁ Κ. Δίνιαν νὰ προσδιορισθῶσιν ὑπὲρ αὐτῶν τὰ εἰσοδήματα τῶν διαλελυμένων μοναστηρίων. "Αλλ' ἔκαστος ἐνθυμεῖται ὅτι τὸ ἐξ αὐτῶν σχηματισθὲν ἐκκλησιαστικὸν ταυτίον προσδιωρίσθη εἰδικῶς διὰ τὴν ἐκπαίδευσιν καὶ τὸν κλῆρον, ἀλλὰ τοσοῦτον ἐλαττούνται τὰ εἰσοδήματα αὐτοῦ τῶν διὰ τοὺς δῆμοι τούτους κλάδους ἀναγκαῖων δαπανῶν, ὥστε τὸ ταμεῖον τοῦτο λογιστικῶς μόνον ὑφίσταται, τὸ δὲ δημάρσιον προσεπιχρυσηῖ τὰ ἐλλειπούντα. "Οταν δ' ἀναλογισθῶμεν ὅτι πᾶσα ἡμέρα παρατάσσεως τῆς φοιτήσεως ἐνὸς μαθητοῦ, ὑποτιθεμένου ὅτι εἰς ἔκαστον σχολεῖον φοιτῶσι τόσοις ὅσους αὐτὸς ἐπιδέχεται, ἀποκλείει ἔτερον τῆς φοιτήσεως, ἐν ὃ συγχρύνως ἐπιθαρύνει ἐπὶ τοσοῦτον τὸν γονέα, στερεούμενον τῆς ἐπικουρικῆς ἐργασίας τοῦ παι-

δίου του, ὅτε ὁ δῆμος, πρὸν ἡ πληρώσῃ τὸν διδασκαλὸν καὶ τὸ ὑλεκόν τοῦ σχολείου, εἶναι ἀφευκτὸν νὰ καταβάλλῃ τὴν μισθοδοσίαν τοῦ δαπανῶν τῆς δημοτικῆς ὑπηρεσίας πρὸς τὸν διδασκαλόν της ὑπάρχεις, διὰ μεγάλου ἐλλειμματος ἰσολογιζόμενος, δυσκόλιος δύναται ν' αὐξήσῃ τῶν δαπανῶν τὸ κεφάλαιον, τότε θέλομεν ὅτι ὅτι ἀνάγκη ἀπόλυτος ὑπάρχει νὰ εἶναι περιωρισμένη ἡ δημοδιδασκαλία ἐντὸς οὐχί λιαν εὐρέος κύκλου, ἢν θέλωμεν νὰ διαγέμηται πραγματικῶς καὶ ἴσως καθ' ἄπαντα τὴν Ἑλλάδα. Καὶ δημοσίευσιν μετὰ πάντων τῶν προγραμμάτων τῶν πρωτικῶν, περὶ αὐτῆσσας τοῦ μισθοῦ τῶν διδασκαλῶν, εἰ καὶ οὐχί μέχρι τῶν 200 δρ. ὡς προτείνει ὁ Κ. Δίνιαν, ἐπαινοῦντες τὴν κατάργησιν τῶν διδάκτων. Διότι, ἂν καὶ εἰς πᾶσαν ἐτέραν τῆς ἐκπαίδευσεως βαθμούδα ὑπάρχωσιν λόγοι ἴσχυροι τῆς εἰσαγωγῆς αὐτῶν, εἰς τὴν ἐκπαίδευσιν ὅμως τῆς κατωτάτης τάξεως τοῦ λαοῦ εἰσὶν αὐτὰ ἀναδιπλασιασμὸς φόρου ἐπιβαλλομένου εἰς πτωχεὺς γονεῖς, ἢτοι μετὰ τὴν προσωπικὴν οὐτως εἰπεῖν λειτουργίαν τοῦ ἀπὸ τῶν ἀγροτικῶν ἡ σίκιακῶν ἐργασιῶν ἀφαιρουμένου πατριδιου, καὶ γρηματικὴ εἰσφορά, ἢτις ἐν πολλαῖς περιπτώσεσι θέλει παρεμβάλλει προσκόμματα εἰς τὴν τακτικὴν φοίτησιν τῶν σχολείων.

Αἱ δυσχέρειαι αὗται γίνονται τοσοῦτον ἐπαισθηταὶ παρ' ἔθνοσι πολὺ ὀλιβιωτέροις τοῦ ἡμετέρου, ἐπίσης δὲ τιμῶσι τὴν σπουδαιότητα τῆς δημοτικῆς ἐκπαίδευσεως, ὥστε ἐκεῖ ἡ τῶν ἴδεων εὐποιία σπεύδει εἰς βοήθειαν τῆς ἀπορίας τῶν δήμων, καὶ τῆς ἀνεπαρκοῦς συνδρομῆς τῆς κυβερνήσεως. Διότι οἱ παρ' αὐτῆς ζητοῦντες τὰ πάντα, λησμονοῦσιν ὅτι ἡ κυβερνήσης εἶναι μόνον ὁ διαγειριστής τῶν φόρων τοῦ λαοῦ, καὶ ὅτι ὁ αὐτὴν διέπαιτήσεων ἐπιβαρύνων δὲν πράττει ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, ἀλλὰ κατὰ τοῦ λαοῦ. Καὶ ἐν Ἀγγλίᾳ, καὶ ἐν Γερμανίᾳ, καὶ ἐν Γαλλίᾳ, καὶ ἀλλαχοῦ, ἴδιωτικαὶ ἐταιρίαι ἀναλαμβάνουσιν ἐν μέρος τοῦ βάρους τῆς δημοτικῆς ἐκπαίδευσεως. Τούτων τὸ εὔτερός καὶ φιλόνιμρωπον παράδειγμα ἐπρέπει νὰ μηδημῶσιν οἱ φιλογενέστεροι τῶν Ἑλλήνων. "Αλλὰ μὴ ώψεν ἀδικοι! καὶ τοῦτο ἐμμήνησαν, καὶ πρὸ πολλῶν ἐτῶν συνέστη ἡ φιλεκπαιδευτικὴ ἐταιρία, ἐπὶ σκοπῷ τοῦ νὰ συνδράμῃ ἐκείνους τῶν δήμων, ὅσων οἱ πόροι δὲν ἐπαρκοῦσιν εἰς τὴν δημοτικὴν αὐτῶν ἐκπαίδευσιν, νὰ βοηθῇ τοὺς ἀπορωτέρους καὶ ν' ἀνταμείβῃ τοὺς καλλιτέρους τῶν δημοδιδασκαλῶν, καὶ νὰ φροντίζῃ περὶ βελτιώσεως τῶν διδακτικῶν μεθόδων καὶ τῶν διδακτικῶν βελλίων. "Εκτοτε, ὡς ὅλα μεταβάλλονται ὑπὸ τὸν ἡδιον, καὶ μάλιστα τὸν Ἑλληνικὸν, μετεβλήθη καὶ ὁ τῆς ἐταιρείας σκοπός, ὥστε ἡ ἀνάγκη τῆς ἐκ νέου συστάσεως τοιαύτης ἐταιρίας, εἶναι ἡ αὐτὴ ὡς πρὸ εἰκοστής ἐτῶν.

"Αλλὰ καὶ ὅπου ἡ κυβερνήσης δὲν ἐπαρκεῖ ὕστεροις σχηματιστῶν νὰ συνδράμῃ τὴν δημοτικὴν ἐκπαίδευσιν ὅσους εἶναι εὐκταῖον, καὶ ἐκεῖ δύναται ἀλλως νὰ συντρέξῃ εἰς εὐόδωσιν αὐτῆς, εἰσάγουσα διατάξεις καὶ ἐπιβλέπουσα, ὅπως οἱ δημοτικαὶ ἀρχαὶ πληρώνωσι

ποὺς διδασκάλους τὸν συμπεφωνημένον μισθόν· καὶ ἡηψίν. Τούτου τοῦ ἀνωτέρου ἐκπαιδευτηρίου διδάσκαλος εἶναι ὁ ἵερεὺς, ὅστις καὶ διὰ τοῦ παραδείγματος τῆς συμπεφωρᾶς του, καὶ διὰ τῶν πατρικῶν αὐτοῦ παραπεπεσεων ἐν τῇ ἔξομολογήσει, καὶ πρὸ πάντων διὰ τῶν ἀπ' ἀμβωνος διδαχῶν του, καταλλήλων τῇ καταλήψει τοῦ λαοῦ πρὸς ἣν ἀποτείνεται, πρέπει νὰ ἔξακολουθῇ καλλιεργῶν τὸν σπόρον ὃν ὁ δημοδιδασκαλος ἔσπειρε, καὶ ὅστις ἀνευ ταύτης τῆς εὔεργετεικῆς ἀρδεύσεως, ἐν τῇ ἀκμῇ τοῦ θέρους τῶν ἀνθρώπινων παῖδων, ώς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπομαραίνεται ἄγονος.

Ἄλλα καὶ πρὸς τὰ συμφέροντα τῆς διδασκαλίας κατὰ πάντα τὰ ἄλλα, ἀπαιτεῖται αἱ ἑροεῖαι νὰ μὴ εἶναι μόνον ἐπὲ τοῦ νομοθετήσαντος αὐτὰς χαρτου, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐνεργῶσι πραγματικῶς, καὶ εἰς τοῦτο νὰ ἐπαγρυπνῇ ὁ ἐπαρχος, ἀπαιτῶν, κατὰ μῆνα ἴσιως, νὰ βλέπῃ τὰ ἔγγραφα πρακτικὰ αὐτῶν, ἐπὶ δὲ τῶν ἐπάρχων, ως πρὸς τὴν ἐκτέλεσιν τούτων τῶν χρεῶν αὐτῶν, νὰ ἐπιτηρῇ ὁ νομάρχης, ἐπὶ δὲ τῶν νομαρχῶν τὸ ὑπουργεῖον τῆς ἐκπατεύσεως. Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον δυνάμεθα ν' ἀπορύγωμεν τὸν ἀληθῆδος δύσκολον διορισμὸν ἐποκτητῶν, δύσκολον διότι ἐκτὸς ἄλλων, ἀν., ώς ἐνίστε τοῦτο συμβαίνειν φιλεῖ, δὲν ἐκλεγθεῖν οἱ καταλληλότεροι, τὶς θέλει ἐποπτεύει τοὺς ἐπόπτας; Προσέτι δὲ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον περιτταὶ θέλουσι: εἰσθει: αἱ ὑπὸ τοῦ Κ. Λίνιανος προτεινόμεναι νέαι εἰκοσαμελεῖς ἐπιτροπαὶ, διότι καὶ εἰς ταύτην τὴν περιστασιν, ως καὶ εἰς πολλὰς ἄλλας, νομιζούμεν ὅτι δύνανται ν' ἀρχέσθαι τὰ νενομοθετημένα, ἀν μόνον τὰ ἐφαρμόζωμεν.

Ταύτης δὲ καὶ ἔτερος τρόπος συντελεστικὸς εἰς τὸ νὰ καταστήσῃ τοὺς δικαιείμους ὑπὲρ τῆς δημοδιδασκαλίας πόρους ἐπαρκεστέρους, ἵσις συγχρόνως καὶ τὴν ἡθικὴν αὐτῆς βελτίωσιν συνεπάγων. Εἴναι δὲ οὗτος ἡ καθ' ὃσον ἔνεστιν ἀνάθεσις αὐτῆς εἰς τοὺς ἐκασταχοῦ ἐφημερίους, περιφερεῖους τὸν τοῦ διδασκαλού μισθὸν εἰς ἀπλοῦν ἐπιμίσθιον, παρέχουσα τῷ ἑρεῖ καὶ συγχρόνως καὶ διδασκαλῳ ἀνετοπεζον βίου, καὶ ἀφορμὴν νὰ ἐνδιεκτρίζῃ περὶ ἕργα ἀναλογώτερα πρὸς τὸν Ἱερὸν χρωακτήρα του, καὶ αὐξάνοντα τὸ πρὸς αὐτὸν σέδιας τοῦ λαοῦ ὃν ποιεύεται. Ἀλλὰ τοῦτο προϋποθέτει παιδείαν τινὰ εἰς τὸν Ἱερέα. Ἀναιρεῖσθαι, ως τὸ αὐτὸ προϋπομένει: καὶ θέσις αὐτοῦ ἡ ιερέως διότι τὶς δὲν ἔννοει πόσον ἀτοπον εἶναι, ὁ ἐρμηνευτὴς τοῦ θείου λόγου, νὰ εἶναι αὐτὸς λόγου ἐπερημένος, ὁ μέλλων τυφλοὺς ὀδηγεῖν, νὰ εἶναι σκείνων τυφλότερος; Προσέτι δὲ, δὲν πρέπει νὰ λησμονῶσιν οἱ διέποντες τὴν τύχην ἐινῶν βασινότων ἐν τρίτοις πολιτισμοῦ, ὅτι τοῦ λαοῦ ἡ ἐκπαιδευτικὴ ἔξακολουσίτης πολὺ καὶ μετὰ τὴν ἀποφοίτησιν τῶν σχολείων, καὶ ὅτι πολλὰ ἔγει νὰ μάθῃ καὶ μετὰ ταῦτα ὁ πολίτης περὶ τῶν ἡθικῶν καὶ κοινωνικῶν καθηκόντων του, ἀνέφικτα εἰς τοῦ παιδὸς τὴν κατά-

ληψίν. Τούτου τοῦ ἀνωτέρου ἐκπαιδευτηρίου διδάσκαλος εἶναι ὁ ἵερεὺς, ὅστις καὶ διὰ τοῦ παραδείγματος τῆς συμπεφωρᾶς του, καὶ διὰ τῶν πατρικῶν αὐτοῦ παραπεπεσεων ἐν τῇ ἔξομολογήσει, καὶ πρὸ πάντων διὰ τῶν ἀπ' ἀμβωνος διδαχῶν του, καταλλήλων τῇ καταλήψει: τοῦ λαοῦ πρὸς ἣν ἀποτείνεται, πρέπει νὰ ἔξακολουθῇ καλλιεργῶν τὸν σπόρον ὃν ὁ δημοδιδασκαλος ἔσπειρε, καὶ ὅστις ἀνευ ταύτης τῆς εὔεργετεικῆς ἀρδεύσεως, ἐν τῇ ἀκμῇ τοῦ θέρους τῶν ἀνθρώπινων παῖδων, ώς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπομαραίνεται ἄγονος.

"Ο, τι δῆμος δύναται τὰ μέγιστα νὰ συντείνῃ εἰς τὸ ν' ἀνακουφίζῃ τοὺς δημοδιδασκαλούς, καὶ νὰ τοὺς πείσῃ νὰ στέργωσι καὶ εἰς μισθὸν μετριώτερον, εἶναις ἡ ἔξασφάλισις τῆς θέσεως αὐτῶν, ἡ βεβαιότης ὅτι δὲν θέλουσι σφενδονίζεσθαι ἀπὸ ἄκρου μέχρις ἄκρου τῆς Ηλλάδος, εἰς αἰώνιας μετοικεσίας κατατρίβοντες τὸν καυρὸν αὐτῶν καὶ καταστρεψόμενος καὶ ἐγκρίνομεν πληρέστατα τὴν γνώμην τοῦ Κ. Λίνιανος, θέλοντος νὰ εἶναι ὁ δημοδιδασκαλος ὃσου ἐνδέχεται δημόσιος τοῦ μέρους ὃπου διδάσκει· διότι αὐτὸς ὁ συμπληρῶν τὴν κατ' οἶκον ἀγωγὴν, πρέπει νὰ τρέψῃ στοργὴν πρὸς τοὺς ἐμπεπιστευμένους αὐτῷ παιδας, νὰ γνωρίζῃ καὶ αὐτοὺς καὶ τοὺς γονεῖς αὐτῶν, νὰ εἶναι ἔξωκειωμένος πρὸς τοῦ τόπου τὰ ἡδη καὶ ἔθιμα, καὶ νὰ περιστοιχίζηται ὑπὸ τοῦ γενικοῦ σεδασμοῦ τῶν γενεῶν ὡς ἀνέθρεψε καὶ ἀς μέλλει ν' ἀναθρέψῃ.

'Ἐπροτάθη μεταξὺ ἄλλων ἡ γνώμη νὰ ἐγκαταλεφθῇ ἡ φραντίς τῆς δημοδιδασκαλίας καὶ ἡ μέριμνα περὶ διορισμοῦ δημοδιδασκαλων ἐντελῶς εἰς τὰς ἐκασταχοῦ δημοτικὰς ἀργάς. "Αν ἡ δημοτικὴ ἐκπαιδευτικὴ ἡτού συμφέροντος μόνων τῶν δημάρχων, καὶ ἀν αἱ δημοτικαὶ ἀργαὶ εἴγον πανταχοῦ τὴν ἐπίγνωσιν τῶν ἀληθῶν συμφερόντων των, καὶ τ' ἀπαιτούμενα φῶτα πρὸς κατάλληλον θεραπείαν αὐτῶν, ἀν ἄλλως δὲν προκειτο περὶ αὐτῆς ἐκείνης τῆς τάξεως τοῦ ἔμνους ἦτος, καὶ ὁ μᾶλλον ἐτερημένη φάτων αἰσθάνεται ἦτον τὴν στέρησιν αὐτῶν, ἡ τοιαύτη διάταξις οὐδέν ἡθελεν ἔχει ἐλάττωμα. 'Αλλὰ γνωρίζομεν δήμους μενταγόνων εἰπὲ πολὺν γρόνον ἀνευ σχολείου, ἀπ' ἐναντίας πασῶν τῶν προσπαθειῶν τῶν διοικετικῶν ἀρχῶν, δεότι ὁ δήμαρχος εἴγε συμφέρον νὰ δαπανῶνται τὰ δημοτικὰ εἰσοδήματα ἄλλως ἡ εἰς σχολεῖα. Καὶ δύναται μὲν βεβαιώς νὰ ἐγκαταλείπηται ἡ ἐκλογὴ τοῦ δημοδιδασκαλοῦ εἰς τὴν δημοτικὴν ἀργὴν, ἄλλα τότε εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐπιβλέπῃ ὁ διοικητὴς ὥστε οὐδέποτε τὸ σχολεῖον νὰ μὴ χυρεύῃ δημοδιδασκαλοῦ, ὡστε ὁ ἐκλεγόμενος διδάσκαλος νὰ ἔχῃ τὰ τὴν ἐκνότητα αὐτοῦ ἀποδεικνύοντα ἔγγραφα, ὡστε οὐδέποτε ὁ μισθὸς αὐτοῦ νὰ μὴ τῷ καθυστερῇ, καὶ συγχρόνως νὰ προστατεύῃ αὐτὸν καὶ κατ' ἄλλων καταπίεσεων τοῦ δημάρχου, διότις, διποτε τὸν καταστήση ὅργανον τοῦ πολιτικοῦ κόμματος του, ἡ καὶ ἐπὶ σκοπῷ αἰσγροκερδετέρῳ, διποτε δικαιέμηται φέρει επεν μετ' αὐτοῦ τὸν μισθὸν του, δύναται νὰ τὸν ἀπελῆπται πάντοτε διὰ παύσεως.

'Αλλ' ἡ ἔξασφάλισις τῆς θέσεως τοῦ δημοδιδασκαλοῦ, καὶ ἡ προστασία τῶν δικαιωμάτων αὐτοῦ, προ-

Οποτείησιν ἀγανκαῖος ὅτι οὗτος εἶναι ἀξιος τῆς τοι-
αύτης προστασίας καὶ ἐξαπραλίσεως, ὅτι δηλαδὴ τούτων, ἡρ' οὐ ματαιώς ἀποπειραθῶσιν ἄλλων κοι-
κέπτηται τὰς γνώσεις ἃς μέλλει νῦν μεταδώσῃ, ὅτι
ἔχει κατάλληλον τῆς μετάθεσιν αὔτους μέλοδον, καὶ
ὅτι, τὸ κυριότερον, ἔγει καὶ προσόντα δι' ὃν νὰ δι-
ση σεις τὸν λαὸν τὴν μάνην ἡθικὴν ἀγωγὴν, ηὲ οὗτος
γίνεται υέτογος.

Πρὸς διαμόρφωσιν τῶν δημοδιδασκάλων ὑπάρχει
ἀπὸ τοῦ 1818 τὸ διδασκαλεῖον, ἐν ᾧ οἱ πλεῖστοι
τῶν μαθητῶν διπλῶν τῆς κυριεύνητεως ἐνοικοῦντες
πρεφόμενοι· καὶ ἐκπαιδεύοντες, διδάσκονται ἐπὶ¹
τοιετίαιν, ἢ καὶ διετίαιν, ὅστις χρήτιμα τῷ δημοδι-
δασκαλῷ, ηὲ τὴν Ἑλληνικὴν, τὴν ἴστορίαν, τὴν
ψευγραφίαν, τὴν κατήγορον, τὴν ἱερὰν ἴστορίαν τὴν
προστητημένην εἰς τὸ δημοτικὸν σχολεῖον τῆς πρω-
άριμητην, τὴν φυσικὴν ἴστορίαν, τὴν μέσοδον, τὴν
τευούστης, ὅπερ εἶναι συγχρόνως καὶ πρότυπον. Δι-
έκλητιαστικὴν μανσικὴν, τὴν κοσμικὴν μουσικὴν,
τὴν γυμναστικὴν, τὴν γεωργικὴν, καὶ εἴτε ἄλλο.
Τὸ κατάκτημα τοῦτο ἐλάσση μεταγενεστέρως τὴν ήν
νόμου προσδιορίζομένων τῶν ἀντικειμένων δοτει
ἔγει ἥτις ἀνάπτυξιν· κατ' ἀρχὰς δὲ ὁ νόμος ἀπήτει
δι' αὐτὸν μόνον ἐνα διδάσκαλον καὶ ἐν ιερέν. Καὶ ὅταν
μὲν ἡ Ἑλλὰς ἐξήργετο τῆς καταστρεπτικῆς αὐτῆς,
καὶ ὥπερ ποτε μὲν ἦν μεγάλη ἡ ἀνάγκη τῆς
δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως, πρὸς ἡβιοποίησιν τοῦ ἐν τῷ
νέῳ τοῦ πολειτικοῦ σταδίῳ εἰσιόντες λαοῦ, πρυτελής
δὲ σχεδὸν ὑπῆρχε διδάσκαλον Ἑλλειψίας, τότε καὶ η-
κον ἡ τῆς Κυριεύνητεως νὰ ἐμβυγώσῃ, τὴν δημοδιδα-
σκαλίαν, ματιούστοῦτα τοὺς δι' αὐτὴν παραπλευαζο-
μένους. 'Αλλ' ἀπὸ τῆς συστάτεως τοῦ διδασκαλείου,
ἐξῆλθον αὐτοῦ τρόπαιοι ὑπὲρ τοὺς γιλίους, ὥστε ἡ
τοιαύτη διδασκαλίαν σπάντες, ὅν διπλῆγη εἰσέστη, δὲν
προσέρχεται βεβαιώς ἐξ Ἐλλείψεως ἀνθετῶν, ὅλλ' ἐκ
τοῦ ὅτε ἡ θέσις τῶν δημοδιδασκάλων δὲν ἐπιτητεῖται,
ἐξ αἰτίας οὐ τότον τῆς μικρᾶς, ὅτου πρὸ πάντων τῆς
ἀτάκτου αὐτῶν ματιούσιας. 'Ιστε ὅν περὶ τούτου
προνοήσῃ δεόντως ἡ κυριεύνητει, δύναται ν' ἀπαλλα-
γῇ τῆς πολυδαπάνου ὑποτροφίας τῶν διδασκαλι-
σῶν, καθότι πάμπολοι ἔσονται οἱ αἰτήσοντες τὰς
διδασκαλικὰς θέσεις, ὡς καὶ πᾶσαι οἱ λοιποὶ πρόσο-
δος δόροις θέττις μετὰ τοσαύτης ἀμείλητης ζητοῦνται,
πάμπολοι δὲ καὶ οἱ ἐναποθησόμενοι εἰς τὸ ἐπάγ-
γελμα τοῦτο, ὅταν διὰ βραχυγρόνου καὶ εὐκόλου
σπουδῆς τῆς εὑρεσιν δοτεί δύνανται νὰ ἐξασφαλίσωσιν
ἐκεῖτοις πόρουν ἐπαρκῆ καὶ βέβαιον.

'Αν ὅταν τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως οὖσης ἀτελοῦς
ἔτι καὶ πειθαρισμένης, ἐνομοθετεῖτο εἰς μόνος διδάσ-
καλος μεῖζη ἐνὸς ιερέως διὰ τὸ διδασκαλεῖον, φραγοῦ-
μεν δὲ τοις αἵμερον τὸ πεισσότερον αὐτοῦ προσωπικὸν εἰ-
ναι ἀντικείμενος πολυτέλεια. Τὰ πλεῖστα τῶν ἐν τῷ
διδασκαλείῳ παραδιδομένων μαθημάτων, διδάσκον-
ται καὶ ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς σχολείοις τοῦ ιρά-
τους. Τις ἡ ἀνάγκη τῆς διπλῆς αὐτῶν παραδό-
σεως; Εἰσὶν, ὡς γνωστὸν, πάμπολοι γέοι, οἵτινες
μέγιστοι τῶν σπουδῶν αὐτῶν ἐλάσσοντες, δὲν δύ-
νανται δι' ἀπορίαν νὰ προσέστησι περιπτέρω. Πολυπλη-
θέστατοι δ' ἐπίσης ὑπάρχουσιν, καὶ ἔτι πλείονες ἔ-
σονται, προσόντος τοῦ χρονού, οἱ καὶ τοῦ πανεπι-
στημάτου αὐτοῦ ἐξεργάζομενοι, καὶ ὅμως οὐδεμίαν βιο-
πορείατικὴν ἔργασίαν εὑρίσκοντες, διότι αἱ τοσαῦται

πρωκταλαμβάνονται ὑπὸ τῶν ἀγαπιστέων. Πολλοὶ
αὐτοὶ προστασίας καὶ ἐξαπραλίσεως, ὅτι δηλαδὴ τούτων, ἡρ' οὐ ματαιώς ἀποπειραθῶσιν ἄλλων κοι-
κέπτηται τὰς γνώσεις ἃς μέλλει νῦν μεταδώσῃ, ὅτι
νωνικῶν βαθυτίδων, προσθύμως θέλουσιν ἐναγκαλίζ-
σθαις τὸ χρηγοῦν αὐτοῖς ἔντιμον μισθὸν. ἀν κατορ-
θοῦσι τὴν Ἑλληνικὴν γένη καὶ ἀστραλής, ἐπάγγελμα τοῦ δημοδι-
δασκαλού, καὶ οὕτως ἡ δημοδιδασκαλία δύναται νὰ
στρατολογῇ, ἀντὶ ὄψιμαν τινῶν, ἀτέλως ἐπὶ δύσι
ἢ τρισὶ ἐπη τὴν Ἑλληνικὴν διδαγμέντων, πολλάκις
φυτητὰς πεπαιδευμένους, καὶ τὴν Ἑλληνικὴν ἐντε-
λῶς κατέχοντας. Δὲν ἐνοοῦμεν δὲ διὰ τοῦτο ὅτι τὸ
διδασκαλεῖον εἶναι ἐντελῶς περιττόν, ἀλλὰ νομί-
στικεῖαν, ἢ καὶ διετίαιν, ὅστις χρήτιμα τῷ δημοδι-
δασκαλῷ, ηὲ τὴν Ἑλληνικὴν, τὴν ἴστορίαν, τὴν
ψευγραφίαν, τὴν κατήγορον, τὴν ἱερὰν ἴστορίαν τὴν
προστητημένην εἰς τὸ δημοτικὸν σχολεῖον τῆς πρω-
άριμητην, τὴν φυσικὴν ἴστορίαν, τὴν μέσοδον, τὴν
τευούστης, ὅπερ εἶναι συγχρόνως καὶ πρότυπον. Δι-
έκλητιαστικὴν μανσικὴν, τὴν κοσμικὴν μουσικὴν,
τὴν γυμναστικὴν, τὴν γεωργικὴν, καὶ εἴτε ἄλλο.
τοῦ κατηγορητοῦ ιερέως, ὡς ὁ νόμος δρᾷει. 'Ιπὸ τοῦ
Τὸ κατάκτημα τοῦτο ἐλάσση μεταγενεστέρως τὴν ήν
νόμου προσδιορίζομένων τῶν ἀντικειμένων δοτει
ἔγει: ἥτις ἀνάπτυξιν· κατ' ἀρχὰς δὲ ὁ νόμος ἀπήτει
δι' αὐτὸν μόνον ἐνα διδάσκαλον καὶ ἐν ιερέν. Καὶ ὅταν
δύναταις ἀπλῶς νὰ περιορισθῇ ἡ εἰς τὸ νὰ ἐστάῃ
μὲν ἡ Ἑλλὰς ἐξήργετο τῆς καταστρεπτικῆς αὐτῆς,
ἀπλῶς τοὺς ἐπιμυμούντας νὰ μετέλλωσι τὸ ἐπάγ-
γαλην, καὶ ὥπερ ποτε μὲν ἦν μεγάλη ἡ ἀνάγκη τῆς
δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως, πρὸς ἡβιοποίησιν τοῦ
νέῳ τοῦ πολειτικοῦ σταδίῳ εἰσιόντες λαοῦ, πρυτελής
δὲ σχεδὸν ὑπῆρχε διδάσκαλον Ἑλλειψίας, τότε καὶ η-
κον ἡ τῆς Κυριεύνητεως νὰ ἐμβυγώσῃ, τὴν δημοδιδα-
σκαλίαν, ματιούστοῦτα τοὺς δι' αὐτὴν παραπλευαζο-
μένους. 'Αλλ' ἀπὸ τῆς συστάτεως τοῦ διδασκαλείου,
ἐξῆλθον αὐτοῦ τρόπαιοι ὑπὲρ τοὺς γιλίους, ὥστε ἡ
τοιαύτη διδασκαλίαν σπάντες, ὅν διπλῆγη εἰσέστη, δὲν
προσέρχεται βεβαιώς ἐξ Ἐλλείψεως ἀνθετῶν, ὅλλ' ἐκ
τοῦ ὅτε ἡ θέσις τῶν δημοδιδασκάλων δὲν ἐπιτητεῖται,
ἐξ αἰτίας οὐ τότον τῆς μικρᾶς, πρὸ πάντων τῆς
ἀτάκτου αὐτῶν ματιούσιας. 'Ιστε ὅν περὶ τούτου
προνοήσῃ δεόντως ἡ κυριεύνητει, δύναται ν' ἀπαλλα-
γῇ τῆς πολυδαπάνου ὑποτροφίας τῶν διδασκαλι-
σῶν, καθότι πάμπολοι ἔσονται οἱ αἰτήσοντες τὰς
διδασκαλικὰς θέσεις, ὡς καὶ πᾶσαι οἱ λοιποὶ πρόσο-
δος δόροις θέττις μετὰ τοσαύτης ἀμείλητης ζητοῦνται,
πάμπολοι δὲ καὶ οἱ ἐναποθησόμενοι εἰς τὸ ἐπάγ-
γελμα τοῦτο, ὅταν διὰ βραχυγρόνου καὶ εὐκόλου
σπουδῆς τῆς εὑρεσιν δοτεί δύνανται νὰ ἐξασφαλίσωσιν
ἐκεῖτοις πόρουν ἐπαρκῆ καὶ βέβαιον.

τοῦ κατηγορητοῦ ιερέως, περὶ τοῦ ἐν ἔγωσιν ἀποκεκτημένων
μέλλοντας διδάσκαλος, τὸ διδασκαλεῖον
πει νὰ παραδίδῃ ὁ δημοδιδασκαλός, τὸ διδασκαλεῖον
δύναταις ἀπλῶς νὰ περιορισθῇ ἡ εἰς τὸ νὰ ἐστάῃ
μὲν ἡ Ἑλλὰς ἐξήργετο τῆς καταστρεπτικῆς αὐτῆς,
ἀπλῶς τοὺς ἐπιμυμούντας νὰ μετέλλωσι τὸ ἐπάγ-
γαλην, καὶ ὥπερ ποτε μὲν ἦν μεγάλη ἡ ἀνάγκη τῆς
δημοτικῆς ἐκπαιδεύσεως, πρὸς ἡβιοποίησιν τοῦ
νέῳ τοῦ πολειτικοῦ σταδίῳ εἰσιόντες λαοῦ, πρυτελής
δὲ σχεδὸν ὑπῆρχε διδάσκαλον Ἑλλειψίας, τότε καὶ η-
κον ἡ τῆς Κυριεύνητεως νὰ ἐμβυγώσῃ, τὴν δημοδιδα-
σκαλίαν, ματιούστοῦτα τούς δι' αὐτὴν παραπλευαζο-
μένους. 'Αλλ' ἀπὸ τῆς συστάτεως τοῦ διδασκαλείου,
ἐξῆλθον αὐτοῦ τρόπαιοι ὑπὲρ τοὺς γιλίους, ὥστε ἡ
τοιαύτη διδασκαλίαν σπάντες, ὅν διπλῆγη εἰσέστη, δὲν
προσέρχεται βεβαιώς ἐξ Ἐλλείψεως ἀνθετῶν, ὅλλ' ἐκ
τοῦ ὅτε ἡ θέσις τῶν δημοδιδασκάλων δὲν ἐπιτητεῖται,
ἐξ αἰτίας οὐ τότον τῆς μικρᾶς, πρὸ πάντων τῆς
ἀτάκτου αὐτῶν ματιούσιας. 'Ιστε ὅν περὶ τούτου
προνοήσῃ δεόντως ἡ κυριεύνητει, δύναται ν' ἀπαλλα-
γῇ τῆς πολυδαπάνου ὑποτροφίας τῶν διδασκαλι-
σῶν, καθότι πάμπολοι ἔσονται οἱ αἰτήσοντες τὰς
διδασκαλικὰς θέσεις, ὡς καὶ πᾶσαι οἱ λοιποὶ πρόσο-
δος δόροις θέττις μετὰ τοσαύτης ἀμείλητης ζητοῦνται,
πάμπολοι δὲ καὶ οἱ ἐναποθησόμενοι εἰς τὸ ἐπάγ-
γελμα τοῦτο, ὅταν διὰ βραχυγρόνου καὶ εὐκόλου
σπουδῆς τῆς εὑρεσιν δοτεί δύνανται νὰ ἐξασφαλίσωσιν
ἐκεῖτοις πόρουν ἐπαρκῆ καὶ βέβαιον.

τοῦ κατηγορητοῦ ιερέως, περὶ τοῦ ἐν ἔγωσιν ἀποκεκτημένων
μέλλοντας διδάσκαλος, τὸ διδασκαλεῖον
πει νὰ παραδίδῃ ὁ δημοδιδασκαλός, τὸ διδασκαλεῖον
δύναταις ἀπλῶς νὰ περιορισθῇ ἡ εἰς τὸ νὰ ἐστάῃ
μὲν ἡ Ἑλλὰς ἐξήργετο τῆς καταστρεπτικῆς αὐτῆς,
ἀπλῶς τούς δι' αὐτοῦ παραπλευαζομένους, προσέρχεται
βεβαιώς ἐξ Ἐλλείψεως ἀνθετῶν, ὅλλ' ἐκ
τοῦ ὅτε ἡ θέσις τῶν δημοδιδασκάλων δὲν ἐπιτητεῖται,
ἐξ αἰτίας οὐ τότον τῆς μικρᾶς, πρὸ πάντων τῆς
ἀτάκτου αὐτῶν ματιούσιας. 'Ιστε ὅν περὶ τούτου
προνοήσῃ δεόντως ἡ κυριεύνητει, δύναται ν' ἀπαλλα-
γῇ τῆς πολυδαπάνου ὑποτροφίας τῶν διδασκαλι-
σῶν, καθότι πάμπολοι ἔσονται οἱ αἰτήσοντες τὰς
διδασκαλικὰς θέσεις, ὡς καὶ πᾶσαι οἱ λοιποὶ πρόσο-
δος δόροις θέττις μετὰ τοσαύτης ἀμείλητης ζητοῦνται,
πάμπολοι δὲ καὶ οἱ ἐναποθησόμενοι εἰς τὸ ἐπάγ-
γελμα τοῦτο, ὅταν διὰ βραχυγρόνου καὶ εὐκόλου
σπουδῆς τῆς εὑρεσιν δοτεί δύνανται νὰ ἐξασφαλίσωσιν
ἐκεῖτοις πόρουν ἐπαρκῆ καὶ βέβαιον.

τῇ: Ἐλλαδος νὰ ὑπάρχωσε τὰ τὸ σῶμα καὶ ἐπομένως καὶ τὴν ψυχὴν ἔφθανόντα, παρὰ τοὺς προγόνους ἡμῶν τοσοῦτον ἐκτιμόμενα, καὶ ἦτοι ἐν Γερμανίᾳ μέλιστα ἐκ νέου γενεῶν εἰσαγόμενα γυμναστικά λαταστήματα, καὶ ὁ τὰς σωματικὰς τῆς νεολαίας διευθύνον πρέπει νὰ εἴναι ὁ δημοδιδάσκαλος.

Αἱ περὶ τῶν δημοδιδάσκαλῶν ἐκτιθέμεναι θεωρίαι δὲν δύνανται νὰ ἐφαρμοσθῶσιν ἐντελῶς καὶ ἐπὶ τῶν δημοδιδάσκαλισσῶν. Δι' αὐτὰς δὲν ὑπάρχουσιν ὡς διεκτίνους ἀνάτερα σχολεῖα ἐν οἷς νὰ ἐκπαιδεύονται. Διὸ τοῦτο ἐπάναγκες φαίνεται μέχρι τικός εἰπεῖται νὰ καταβάλληται ἰδειτέρα περὶ τῆς μορφώσεως αὐτῶν φροντίς, καὶ νὰ ὑπάρχῃ εἰδικὸν πρὸς τοῦτο καταστῆμα. Τοιοῦτον εἴναι τὸ τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς ἐπαρχείας, ἔγον ὅμιλος βιζικὸν ἐλάττωρα, εἰς οὓς τὴν διόρθωσιν πρέπει νὰ ἐπιμείνῃ ἡ κυβέρνησις, ἀντὶ ἐξακολουθῆς νὰ ἐρπιστεύηται αὐτῷ τὰς εἰς δημοδιδάσκαλίσσας πρωτοιστρένους ὑπορόφους της. Οἱ ἄνδρες, καὶ τὰ τὴν διάφορον κοινωνικὴν τάξιν εἰς ἣν προορίζονται, φοιτῶσι περιστότερα ἡ ὄλιγώτερα ἔτη εἰς τὰ δημοδιδάσκαλεῖα, καὶ ἀνασταίνουσι περισσοτέρας ἡ ὄλιγώτερας βαθμίδας τῆς δημοδοσίου ἐκπαιδεύσεως. Ἀλλὰ διὰ τὰς γυναικαὶς ἡ ἐκπαιδεύσις διακρίνεται οὐχὶ τοσοῦτον κατ' ἐκτασιν, ὃσον κατὰ ποιότητα. Προφανῶς ἄλλη πρέπει νὰ εἴναι ἡ ἀγωγὴ τῆς εἰς τὰς ἀνωτέρας κοινωνικὰς τάξεις ἀνηκούστης νεανίδος, ἥτις ἔκτος τῆς γλώσσης της, καὶ τὴν γαλλικὴν πρέπει νὰ μάλι, καὶ ἴστορίαν τῆς φιλολογίας, καὶ μουσικὴν καὶ χρονὸν, καὶ δ.τι κοσμεῖ τὸν νοῦν καὶ τὸ σῶμα, ἄλλη ἡ τῆς μελλούσης οἰκοδεσποίνης τῶν μεταίων βίων, ἥτις εἰς τὰ γρήπτιμα πρέπει νὰ προσέξῃ ἴδιως, καὶ ἄλλη τέλος ἡ τῆς δημοδιδάσκαλίσσης, ἥτις πρέπει μάλιστα νὰ μάθῃ ἐν ἐντελείᾳ, ὃσα ἀναγκαῖα ταῖς κάρυαις τῶν κατωτάτων τοῦ λαοῦ τάξεων (βλ. Στροῦμπ. σ. 33). Κατὰ τοῦτο λοιπὸν νομίζομεν ὅτι θεμελιώδῶς σφάλλεται τὸ σχολεῖον τῆς Φιλεκπαιδευτικῆς ἐταιρείας, ὅτι ὁ σκοπὸς αὐτοῦ δὲν εἴναι διακεκριμένος, καὶ ἡ ἐν αὐτῷ διεδουμένη ἀγωγὴ οὐδεμίαν ἔχει εἰδικότητα, ὡς εἰς διεδουμένην τῶν τάξεων αἵτινες μεταλαμβάνουσιν αὐτῆς δύναταις αὕτη νὰ εἴναι ἐντελῶς σκόπιμος. Φρονοῦμεν ἐπομένως τῆς πρώτης ἀνάγκης νὰ συστηθῇ ἐπιτηδεῖς διδασκαλεῖον δημοδιδάσκαλισσῶν, ἀν τὸ τῆς ἐταιρείας δὲν ὄργανισθῇ εἰδικῶς εἰς τοιοῦτο. Ἐν αὐτῷ δὲ αἱ νέαι πρέπει νὰ διδάσκωνται τὴν Ἑλληνικὴν, μετὰ πλειονὸς ἀκριβείας καὶ ἐπιστασίας ἡ δ.τι διδάσκεται ἐν τοῖς Ἑλληνικοῖς σχολείοις τῶν ἀρχένων· διότι μὴ ἔχουσαι ἔκεινοι ἀνιστέρα γυναῖκας ἐν οἷς νὰ τὴν ἐκμάθωσιν ἐντελέστερον, πρέπει δύνας νὰ γίνωσιν ἵκαναι νὰ τὴν παραχθίδωσι. Συγγρόνως δὲ πρέπει νὰ διδάσκωνται, οὗτις ὡστε νὰ γίνωνται ἵκαναι νὰ διδάσκωσι καὶ διλα τὰ λοιπὰ μαθήματα ὃσα εἴναι εἰπηγμένα εἰς τὰ τῶν ἀρχένων δημοτικὰ σχολεῖα, προσέτει δὲ γειρεγνήματα, οὐχὶ ἐκ τῶν περιέργων καὶ ἀνωφελῶν ἔκεινων, ὃσα διασκεδάζουσι τῶν ἀδροδιαίτων τάξεων τὴν ἀργιαν, ἀλλ' ἐκ τῶν γρηπτίμων εἰς τὸν οἶκον, καὶ μάλιστα εἰς τὴν καλύτην τοῦ χωρικοῦ. Τέλος καὶ περίως πρέπει ν' ἀγκυρέψουνται τοιαῦται ὡστε ν' ἀ-
διν γειρεγνήματα σανίδες δι' ἐκάστην ἕκδοσιν.

νατρέρωσι τοῦ λαοῦ τὰς γυναικαὶς, καὶ νὰ ἐμπνεύσωται ὑπὸ τῶν ἀργῶν ἔκεινον ἃς εἰς ἐκείνας ὀφειλουσι νὰ ἐμπνεύσωσι, συντελοῦσσαι εἰς τὴν ἐνικήνη ἡθοποίησιν ἴσχυρότατα.

(Ἐπειτας συνέχεια.)

Η ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑ ΕΝ ΚΙΝΑ.

—ο—

Οἱ κάτοικοι τῆς Κίνας, οἵτινες πολὺ πρὸ τῶν εἰσωπατῶν ἐνδιόν εὑδοκίμηται κατὰ πάσας σχεδὸν τὰς τέγγας, εἶχον τυπογραφεῖα ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς τριτης ἐκατονταετηρίδος· εἰ δὲ καὶ ἀπὸ τῆς ἐπογῆς τῆς ἐφευρέσεως ταύτης δὲν ἐνελτίωσαν δισον ἐδει τοὺς τοσούς τῆς στοιχειοθεσίας, καὶ ἐκτυπώσεως, οὐδὲν ἔττον εἴναι βέσαιον διτοὶ οἱ καρποὶ τῶν τυπογραφεῶν τῶν εἰσὶ κατὰ πολὺ ἀνώτεροι τῶν τῶν ἡμετέρων. Όις τιμῶντες ἀγέκαθεν εἰς ἄκρον τὰ φιλολογικὰ ἔογχα, ἐπιερθηταν φυσικῶς πᾶς νὰ ἐλαττώσωσι τὴν τιμὴν τῶν βιβλίων, ὡστε νὰ καταστήσωσι τὴν ἀπόκτησιν αὐτῶν εὐχολωτέραν εἰς ὃσον εἴστι πλειονὰ ἀριθμὸν ἀναγνωστιῶν. Εἰς τοῦτο συνετέλεσαν πρὸ πυντῶν δύο τινά τὰ εύτελη ἡμερομητία, καὶ ἡ ἀπλότης τῶν τρόπων ἀντὶ τοῦ πολυκριμοῦ καὶ πολυδιπάνου ὑλικοῦ τῶν ἡμετέρων τυπογραφεῶν, τὰ τῆς Κίνας ἔχουσι μετρόν ἀριθμὸν ἐργαλειῶν, ὃν ἡ ἀξία εἴναι συμφροτάτη· δύο μῆκτοι εἰκόνων περιέχουσι τόπον πιεστηρίου, καὶ τινες σανίδες ἐκ ξύλων ἀπίου χρησιμεύουσιν εἰς τὰ τῆς στοιχειοθεσίας.

Τὰ εἰκοσιτέτσαρα στοιχεῖα τοῦ ἡμετέρου ἀλφαριθμήτου, συνδυαζόμενα ἐπ' ἀπειρον πρὸς ἄλληλα, συγματίζουσι λέξεις διερμηνεύουσας πάσαν ἴδεαν· ἐν Κίνα δύως ἐκάποτη λέξις ἔγειρι ἴδιοι στοιχεῖον. Παρ' ἡμῖν, τὰ εἰκοσιτέτσαρα ταῦτα στοιχεῖα εἰρίσκονται ἐντὸς ισαριθμῶν οἰκισκῶν, εἰς οὓς φθανει εὐκόλως ἡ γειρ τοῦ στοιχειοθέτου. Ἀλλ' ἐν Κίνα ὁ στοιχειοθέτης πρέπει νὰ εἴναι ἐκατόγγειος ὡς ὁ Βραδόρεως ἡ πανόπτης ὡς ὁ Ἀργος. Ἔνα φέμανη τὰς ἐκατὸν τριάκοντα καὶ ἐπτὰ χιλιάδας τῶν γαρακτήρων οἵτινες ἀποτελοῦσι τὴν βάσιν τῆς Σι τῆς γλώσσης πολλάκις μάλιστα καὶ μεταβάλλονται. Ἀντὶ λοιπὸν τύπων κινητῶν, οἱ κάροι τῆς Κίνας μεταγειειζονται διὰ τὰ φιλολογικὰ αὐτῶν βιβλία σανίδας, ἐφ' ὃν γαράττουσι τὰ σημεῖα ἐκάστης σελιδος (*). αἱ σανίδες δὲ αὐταὶ γίνονται ἐκ ξύλου ἀπίου, οἱ μόνοι παρ' αὐτῶν καλουμένου, ἔχουσι μέγεθος δύο σελιδῶν,

(*) Τούργχουσιν δύμας καὶ τινα βιβλία ἐκτυπώμενα διὰ κινητῶν χαρακτήρων, ὡς σέριπειν τὸ ἐπιγραφόμενον· «Κετάστασις τῆς Κίνας», • εἶδος ἡμερολογίου αὐτοκρατορικοῦ περιέχοντος τὰ δύομάτα δλιον τῶν δημοσίων ὑπηρετῶν τοῦ Οὐρανίου κράτους. Τοῦτο ἐκδίδεται κατὰ πάσαν τριμήνον, καὶ ἀπειδὴ οἱ χαρακτήρες είναι πάντοτε σχεδὸν οἱ αὐτοί, διὸ καὶ διατίθενται σανίδες δι' ἐκάστην ἕκδοσιν.